

Duurzaamheid en milieu

Gezond milieu, een basisrecht

Groen! komt op voor een gezond leefmilieu. En dan denken we niet enkel aan milieu in de enge zin. Het gaat om de kwaliteit van lucht, water en bodem, maar ook om het binnenhuismilieu, om gezonde en lekkere voeding. We zetten ons ook in voor voldoende open ruimte en natuur, stiltegebieden en het vrijwaren van rustmomenten in je leven. Groen! stelt fundamentele vragen bij de doorholeconomie en wil ieder het recht geven om letterlijk en figuurlijk op adem te komen. Sigarettenrook, lawaai, stress kunnen ook onze levenskwaliteit ondermijnen.

Groen! kiest altijd eerst voor de gezondheid. Als er twijfel is vragen we dat het beleid voorzichtig is in het toelaten van nieuwe stoffen of producten in onze leefomgeving (voorzorgsprincipe). Door toedoen van onderzoek dat onze groene ministers vroeger opstartten wordt in Vlaanderen permanent de band onderzocht tussen vervuilende stoffen en mogelijke gezondheidsproblemen (biomonitoring). Maar als er verbanden gelegd worden, dan moet de politiek ook echt durven optreden. Daar schrikt men nu nog altijd voor terug.

Groen! wil milieu- en gezondheidsnormen afstemmen op de gezondheidsrisico's voor de kwetsbaarste groepen in de samenleving, zoals kinderen, ouderen, zwangere vrouwen, astma- en hartpatiënten... We willen komen tot een beleid van chemische hygiëne. Het Europees REACH-programma wil alle chemische stoffen screenen. Dat is een stap in de goede richting.

Milieu zorgt voor werk

Meer en meer groeit het besef dat investeren in milieu zorgt voor jobs. En dat investeren in milieu kan helpen om uit de crisis te raken. De tijd dat milieu en tewerkstelling tegenover elkaar stonden, is lang voorbij.

Meer zelfs, het milieu is 'in' tegenwoordig. Iedereen wil investeren in een beter leefmilieu. Bedrijven gebruiken het milieu als verkoopsargument, ministers springen op de groene kar en alle partijen pakken uit met veel groene retoriek.

Op zich is dat een goede zaak. Het is goed dat er de voorbije jaren een consensus gegroeid is over de milieuproblemen en het klimaat. Maar dat wil niet zeggen dat er ook eensgezindheid is over de oplossingen. Er wordt veel over milieu gepraat, maar er wordt weinig concrete actie ondernomen. Er is veel 'greenspeak' en 'greenwashing'. Bedrijven en politici die groene verhalen vertellen, maar intussen bij de pakken blijven zitten. Erger nog, sommigen gaan door met vervuilen, maar trachten zich naar buiten uit toch voor te doen als groene jongens of meisjes. Denk maar aan de groene affiches van Electrabel...

Als Vlaamse Groenen hebben we niet de waarheid in pacht. Alle stappen in de richting van een meer duurzame samenleving zijn voor ons waardevol, hoe klein ook. Maar we hebben wel de ambitie om vooruit te kijken en te blijven aangeven welke inspanningen nodig zijn als we echt een ecologische trendbreuk willen realiseren. Niet omdat wij dat zo graag willen, maar omdat die trendbreuk echt nodig is. Niet een klein plofje, maar een grote groene big bang...

Het milieu als motor van onze economie

Meer en meer groeit ook het besef dat ecologie alles te maken heeft met economie. Het hele milieubeleid heeft te lang op een eiland gezeten. Milieubeleid deed te lang dienst als stoplap. Aan de economie zelf werd niet geraakt, maar op het eind van het economisch verhaal, mocht het milieubeleid de rotzooi komen opkuisen. Een dergelijke end-of-the-pipe-aanpak is niet meer van de tijd. De ecologische bekommernis moet in

het economisch proces ingebakken worden. De ecologische vernieuwing van producten en productieprocessen kan dé nieuwe drijvende kracht worden van onze economie.

Als we denken vanuit een groen economisch kader, leidt dat ook tot een radicalisering van de milieudoelstellingen. Tot nu toe was het de bedoeling de milieuschade zoveel mogelijk te beperken en de vervuiling die toch tot stand komt, zo efficiënt mogelijk te saneren. Dat volstaat niet meer.

Een ecologische economie kiest voor zero emissie processen, voor CO₂-neutrale productie bijvoorbeeld, voor huizen die 'nul' energie verbruiken, voor auto's die 'nul' vervuilende stoffen uitstoten, voor productie die niets aan afval nalaat. In het zog van de 'Cradle to Cradle'-filosofie willen ondernemers streven naar het vermijden van alle afval. Afval wordt voedsel, afvalstoffen worden hergebruikt als grondstoffen, de ecologische kringloop wordt gesloten. Voorlopig is dat meestal nog 'wishful thinking'. Maar het geeft wel een streefdoel aan. Het houdt ons scherp. En het vermijdt dat we zelfgenoegzaam worden.

Nog een stap verder is dat een groene economie het milieu niet enkel niet meer belast, maar integendeel zelfs verbetert. Binnen de groene economie spreekt men soms van 'ecologisch kapitaal' (het geheel van grondstoffen en diensten die de natuurlijke ecosystemen ons bieden). De oude niet-duurzame economie maakte winst door ecologisch kapitaal te vernietigen. De nieuwe ecologische economie kan welvaart creëren door dit ecologisch kapitaal te herstellen of uit te breiden. Denk aan natuurherstel, ontwikkeling van nieuwe stadsbossen, herstel van levende bodems, ontwikkeling van biomaterialen, de valorisatie van de energie van de zon en van de aarde, de bouw van klimaatwijken die de luchtkwaliteit verbeteren, en van passiefplusgebouwen die meer energie produceren op een schone manier, dan dat ze energie verbruiken.

In de aanloop naar zo'n ecologische economie, is ook een milieubeleid nieuwe stijl nodig, een milieubeleid dat de bakens grondig verzet en uit haar isolement treedt. Een milieubeleid dat niet betuttelt, maar kansen biedt. Een milieubeleid dat voluit gaat voor het creëren van ecologische én economische meerwaarde en van groene jobs. Geen milieu-'defensie', maar een ecologisch offensief voor een nieuwe duurzame samenleving.

Duurzame ontwikkeling

Een betere afstemming van ecologische, economische en sociale doelstellingen, dat heet in feite 'duurzame ontwikkeling'. De Vlaamse regering ontwikkelde een eigen "Vlaamse strategie Duurzame Ontwikkeling" met een reeks lovenswaardige objectieven. Een goed punt is ook dat de bevoegdheid duurzame ontwikkeling aan de minister-president werd toegewezen. Maar spijtig genoeg leidde dat er onvoldoende toe dat duurzame ontwikkeling ook echt de motor werd van het Vlaamse beleid. Het woordje 'duurzaam' wordt te pas en te onpas in de mond genomen en rond DO werden ook enkele hoogmissen georganiseerd, zoals rond duurzaam wonen of duurzame mobiliteit. Maar in de feiten was er weinig echte steun voor de 'duurzame transitieprocessen'. Duurzaamheid wordt als schaamlap gebruikt om een niet-duurzaam beleid gericht op klassieke groei en logistiek 'op te pimpen'.

Stilstaan is achteruitgaan

De uitdagingen voor onze gezondheid en voor onze economie zijn dus groot. Maar de Vlaamse regering heeft de voorbije jaren vooral afgeremd. In het Vlaams regeerakkoord werd zelfs ingeschreven dat Vlaanderen niet meer tot de beste van de klas wilde behoren. We wilden niet meer vooraan in het peloton fietsen. Liever achteraan in 'de bus' nog binnen de tijd over de meet rijden. Minister-president Peeters gebruikte zelfs een nieuwe term voor dit gebrek aan ambitie: 'no gold-plating'. We willen geen gouden medailles meer. Het gevolg is dat ons milieubeleid jaren heeft stilgestaan. Dat zegt bv. ook het ACV¹⁹. Meer zelfs, de klok werd ook teruggedraaid. Want stilstaan is achteruitgaan. We zijn onze koploperspositie aan het opgeven. En de Vlaamse

¹⁹ Tom Willems, Evaluatie van vijf jaar milieu- en energiebeleid, De Gids op Maatschappelijk Gebied, 3/2009.

Regering is daar nog fier op ook. Alsof een bedrijfsleider trots komt zeggen: gelukkig bengelen we terug aan de staart wat ICT-innovaties betreft. Goed bezig...

Propere lucht

Het belang van zuivere lucht voor onze gezondheid

Groen! wil zorgen voor propere lucht door de vervuiling aan te pakken aan de bron. Ons verkeer, de industrie, maar ook de verwarming van gebouwen en woningen, zorgen voor vuile lucht. Hoge ozonconcentraties in de zomer of pieken van fijn stof het hele jaar door zijn slecht voor onze longen en bedreigen vooral mensen met minder weerstand, zoals kinderen of ouderen.

1.44. Het aantal kinderen met astma is de voorbije tien jaar verdubbeld. In plaats van kinderen, ouderen, hart- en astmapatiënten binnen te roepen bij smog of ozon, wil Groen! werk maken van gezonde lucht. De normen voor een goede luchtkwaliteit willen we afstemmen op de meest kwetsbare groepen: ouderen, kinderen, CARA-patiënten.

1.45. Groen! wil radicaal gaan voor propere lucht. Uitlaatgassen en vervuilde partikels lozen op het openbaar domein is niet meer van deze tijd. We moeten de ambitie hebben om te gaan voor schone productie, schone energie en schone verplaatsingen. Zero-uitstoot moet de streefnorm worden. Dat is alleen mogelijk als we kiezen voor structurele verandering. Als we kiezen voor minder gemotoriseerd verkeer, meer fietsen en meer openbaar vervoer. En voor propere voertuigen. Als we kiezen voor bindende reductieprogramma's voor bedrijven en sectoren, zodat de vuillast stelselmatig wordt afgebouwd en we geleidelijk overstappen naar schone productie en herstel van milieuwaarde. Veel luchtvervuiling heeft te maken met energieverstopping. Warmte gaat verloren, er komen CO₂ en andere broeikasgassen vrij in de lucht, maar tegelijk ook andere boosdoeners zoals fijn stof, stikstofoxiden, vluchtige organische stoffen, PAK's... Een efficiënt klimaatbeleid zorgt dus niet enkel voor minder broeikasgassen in de lucht en minder opwarming, maar zorgt er ook voor dat onze lucht terug schoon wordt.

1.46. Vlaanderen, Brussel en België zouden als 'hot spot regio's' (streken met veel verkeer en industrie, en dus ook met veel vervuiling) vragende partij moeten zijn in Europa voor strenge regels op het vlak van de bescherming van onze gezondheid. Maar de regering Peeters probeerde veeleer de Europese regelgeving af te zwakken. Om echt op te treden en onze gezondheid te beschermen, ontbreekt de politieke wil. Die wil is er wel om op vraag van de industrie de normen te versoepelen.

Fijn Stof in Vlaanderen

De norm voor fijn stof mag van Europa slechts 35 dagen per jaar overschreden worden. De voorbije jaren zaten we op bijna alle meetstations in Vlaanderen en Brussel ver boven dat maximum. In het kader van de voorbereiding van de Europese strategie ter bestrijding van de luchtverontreiniging schatte een grootschalige Europese studie het aantal vroegtijdige overlijdens in België alleen al door fijn stof (PM_{2,5}) op maar liefst 13.000 voor het jaar 2000. Of een gemiddelde van 13,5 verloren gezonde levensmaanden of 1,1 verloren gezond levensjaar per inwoner (DALY²⁰). Het probleem is dus bijzonder ernstig. Toch weigert de Vlaamse

²⁰ DALY : 'disability adjusted life years' : deze indicator meet het aantal gezonde levensjaren die een populatie verliest door ziekte en sterfte. Het is de optelsom van de jaren verloren door sterfte aan een bepaalde ziekte (verloren levensjaren) en de jaren geleefd met een ziekte, rekening houdend met de ernst ervan (ziektejaarequivalenten).

overheid dit te onderkennen. Integendeel men gaat liever lobbyen bij Europa om de normen voor fijn stof te versoepelen.

Een Panorama-uitzending op 30/11/2008 maakte brandhout van het Vlaamse beleid op vlak van fijn stof. In vergelijking met Nederland blijft het beleid op vlak van luchtkwaliteit in Vlaanderen ondermaats. In Nederland werden bouwvergunningen geweigerd voor nieuwe wegen en kantoorprojecten, omdat daardoor de hoeveelheid fijn stof in de lucht zou verhogen. In ons land is een plaatselijke verhoging van fijn stof geen probleem.

In Nederland geeft de overheid forse subsidies voor nieuwe wagens met roetfilter en voor het plaatsen van een roetfilter in oudere wagens. Roetfilters zijn belangrijk omdat ze tot 50% van de uitstoot van fijn stof kunnen vermijden (als zo'n filter wordt ingebouwd op een bestaande wagen) en tot 90% als ze zijn ingewerkt in nieuwe modellen.

Dankzij de premie voor roetfilters worden in Nederland de meeste nieuwe dieselwagens met ingebouwde roetfilter verkocht. Bij ons worden nieuwe dieselwagens nog dikwijls zonder filter verkocht, wegens geen subsidie. De premies die worden toegekend voor roetfilters op oudere wagens zijn tot nu toe een flop. Terwijl er in Nederland al 75.000 oudere vrachtwagens zijn uitgerust met een roetfilter, ging het in Vlaanderen het voorbije jaar maar over één enkele vrachtwagen. Voor personenwagens werden in Nederland sinds 2006 al meer dan 25.000 personenwagens uitgerust met een roetfilter. In Vlaanderen moet de regeling nog opstarten en is er amper € 4 miljoen voorzien in de Vlaamse begroting (goed voor max. 10.000 voertuigen).

Minister Crevits kondigde aan dat ze een hogere taks (BIV) zou aanrekenen aan nieuwe dieselwagens die niet zijn uitgerust met een roetfilter. Van die taks werd intussen niets meer vernomen.

Ozon

De waarschuingswaarde voor ozon werd de voorbije jaren verschillende keren overschreden. Op zo'n hete ozonrijke dagen krijgen vooral oudere mensen last en elk jaar zijn er ook honderden mensen die daardoor ziek worden of voortijdig overlijden. Vooral de combinatie van hittegolven en ozonpieken is bijzonder gevaarlijk voor risicogroepen. Door een combinatie van hitte en meer luchtvervuiling (ozon) vielen er respectievelijk 1.226 en 1.300 extra doden in de hete zomers van 1994 en 2003. En dergelijke hete zomers zouden volgens de klimaat specialisten van het IPCC courant worden.

Om ongezonde ozon- of fijn stof-pieken in de zomer te vermijden, moet je het hele jaar door zorgen voor minder vervuiling. Dat vergt moed om structurele maatregelen te nemen, zoals de invoering van een slimme kilometerheffing die zorgt voor minder verkeer. De Vlaamse regering heeft hier rond een principebeslissing genomen. Maar was intern te verdeeld om verdere stappen te zetten. Het gevolg is dat we op het terrein nog nergens staan. Als we samen met Nederland zo'n slimme kilometerheffing willen invoeren, eerst voor vrachtwagens en dan voor alle wagens, zullen we dringend een tandje bij moeten steken.

Een actieplan propere lucht

Als we echt iets willen doen aan de vuile lucht boven Vlaanderen, volstaan halve maatregelen niet meer. Dan moeten we werk maken van een geïntegreerd plan (voor alle vuile stoffen samen: fijn stof, ozon, stikstofoxiden, benzeen, PAK's, CO, CO₂, ...) en een structureel plan. Kleine ingrepen hier en daar volstaan niet. Iedereen moet meewerken aan het proper maken van onze lucht: de industrie, de landbouw, de energiesector, de mensen die hun huizen verwarmen, alle mensen in het verkeer.

- 1.47. De Vlaamse bedrijven hebben hun uitstoot naar de lucht de voorbije decennia fors verminderd. Zeker als je het bekijkt per eenheid van productie. Maar in absolute cijfers durft de uitstoot toch nog toenemen. Europa legt niet alleen plafonds op aan alle lidstaten voor de uitstoot van CO₂, maar ook voor andere schadelijke gassen en stoffen²¹. Maar de Vlaamse regering doet liever alsof haar neus bloedt. Met de huidige uitstoot en productiegroei zullen we de Europese normen niet halen. Gewoon voortdoen alsof er niets aan de hand is, is struisvogelpolitiek. Omdat er Europese boetes dreigen. Maar ook omdat we op die manier onze gezondheid en ons milieu blijven belasten en ondermijnen. Groen! pleit voor een nieuwe creatieve aanpak. Waarom zouden we niet het systeem van verhandelbare emissierechten zoals dat nu Europees bestaat voor CO₂ ook ontwikkelen voor andere vervuilende stoffen, zoals stikstofoxiden, vluchtige organische stoffen (die mee zorgen voor ozon, voor ammoniak (dat mee zorgt voor verzuring) en voor fijn stof? Zo worden de bedrijven die de meeste inspanningen doen om proper te werken, beloond en moeten de andere emissierechten aankopen. Wellicht werkt dat beter dan een heffing op vervuilende stoffen. Daar spreekt men al lang van (bv. van een NO_x-heffing), maar er komt niets van in huis.
- 1.48. Vooral in het verkeer blijven emissies oplopen. Elke auto apart wordt properder. Maar het aantal auto's en gereden kilometers blijft wel toenemen. Als we het probleem van de luchtvervuiling door het verkeer systematisch willen aanpakken, betekent dat dat we de ambitie moeten hebben om de hele vloot van voertuigen in ons land schoner te krijgen. Groen! wil een hoger budget voor roetfilterpremies en een echte bewustmakingscampagne zodat zo snel mogelijk zoveel mogelijk dieselwagens uitgerust zijn met zo'n filter. Groen! wil een premie van € 600 voor roetfilters voor alle dieselwagens, zoals in Nederland. Tegen 2012 willen we dat 90% van alle dieselwagens uitgerust is met zo'n filter. Tegelijk willen we dat er terug premies komen voor de installatie van LPG-tanks in benzinewagens. Tegen 2012 willen we 10% van ons benzinewagenpark omschakelen naar LPG. Toen onze groene minister de LPG-premie invoerde, was dat een groot succes. Spijtig genoeg werd deze actie nadien stopgezet.
- 1.49. Groen heeft een voorstel van decreet ingediend in het Vlaams parlement om op basis van de ecoscore die VITO berekende voor wagens (uitstoot van CO₂, vervuiling fijn stof, lawaai) een ecobonus toe te kennen aan chauffeurs die een nieuwe wagen aankopen die gevoelig beter is voor het milieu dan hun oude wagen of aan chauffeurs die een eerste wagen aankopen die beter dan gemiddeld scoort op vlak van milieu. Deze regeling kan onmiddellijk ingevoerd worden. In Wallonië gebeurde dit al. Het Vlaams gewest blijft ter plaatse trappelen... Groen! wil ook chauffeurs belonen die zich bijscholen in zuinig en milieuvriendelijke rijgedrag. Zeker op momenten van vervuilingpieken is er geen nood aan zogeheten, 'sportieve chauffeurs'.
- 1.50. Groen! wil bedrijven en leasefirma's aanzetten om over te stappen op groene vloten. Of beter nog, ze kunnen werken met mobiliteitsbudgetten, zodat werknemers zowel voor woon-werkverplaatsingen als voor dienstverplaatsingen kunnen kiezen voor alternatieven zoals openbaar vervoer, fiets, deelauto's.
- 1.51. De overheid kan zelf het goede voorbeeld geven. Het wagenpark van ministers, administraties en overheidsbedrijven kan omgevormd worden tot 'groene vloten'. Nu heeft men alleen afgesproken om iets minder vervuilende wagens te gebruiken. Ons hele buspark moet proper rijden. Op elke dieselbus hoort een filter. En eigenlijk zou men beter zoveel mogelijk omschakelen naar aardgasbussen. Als dat in India kan, waarom dan niet in Vlaanderen?
- 1.52. Smogalarm. Bij olopemde concentraties kunnen ook noodmaatregelen genomen worden. Om de gezondheid van de mensen die er het meest last van hebben, te beschermen. Men kan kiezen voor een snelheidsverlaging op autosnelwegen. DE IRCEL (Intergewestelijke Cel voor Leefmilieu) berekende dat een

²¹ Bijv. via de NEC- richtlijn (NEC = National Emission Ceilings of nationale uitstootplafonds)

dieselwagen die zijn snelheid aanpast van 120 naar 90 km/u, tot 30% minder fijn stof per afgelegde kilometer uitstoot. Op plaatsen waar de verontreiniging het hoogst ligt, kan autorijden tijdelijk beperkt worden. Bepaalde emissies van fabrieken (bv. chemische solventen) kunnen verminderd worden. Mensen kunnen aangezet worden om minder de wagen te nemen, minder energie te verbruiken. En waarom niet opnieuw ozontickets, of gratis op bus, tram en trein op piekdagen op kosten van de vervuilers? Veel beter is (zoals in Nederland) te kiezen voor permanente snelheidsbeperkingen in smoggevoelige gebieden om hoge vervuilingpieken te voorkomen. Voor ozon bv. helpen maatregelen op korte termijn niet. Minder verkeer zorgt zelfs voor een tijdelijke opstoot van vervuiling. Dan kun je alleen op langere termijn effecten boeken. Door de achtergrondconcentraties aan ozon omlaag te brengen. Hoeveel benzinstations zijn nu al uitgerust met dampretoursystemen, om te beletten dat er benzinedampen vrijkomen die mee zorgen voor de vorming van ozon? Voor de rest beperken de ministers zich in periodes van ozonsmog tot het geven van goede raad. Kinderen moeten binnen spelen als het erg warm is in de zomer, bejaarden dienen zich heel rustig te houden en niemand mag nog zware fysieke arbeid plegen. En zelfs dan is men niet consequent. Op de herhaalde vraag van Groen! om bij hoge ozonconcentraties buitenarbeiders verlof te geven, werd nooit ingegaan. En sportdagen met kinderen gaan gewoon door, ozon of geen ozon. De overheid neemt zich zelf niet ernstig.

Afval = Grondstof

Minder afval via een kringlooeconomie

Olie wordt schaars. Maar ook veel grondstoffen en materialen (zoals metaalertsen) worden schaars en daardoor op termijn ook duurder. Producten met een korte levensuur die we al snel weer wegwerpen, dat kunnen we ons niet meer veroorloven. Groen! wil van een wegwerpeconomie evolueren naar een kringlooeconomie. Waarbij afval terug grondstof wordt, waarbij hergebruik en recyclage de regel worden, en niet de uitzondering. Groen! blijft daarom meer dan ooit geloven in een hiërarchie voor de verwerking van afval, de fameuze "Ladder van Lansink".

- **VOORKOMEN.** De afvalberg laten aangroeien is geen optie, zelfs als de verwerkingsmogelijkheden voor afval steeds beter worden. Het Europese 'end of waste'-verhaal kan niet misbruikt worden om inspanningen op vlak van preventie te verminderen. Integendeel. Zuinig omspringen met grondstoffen blijft het alfa en omega van elk duurzaam materialenbeleid.
- **HERGEBRUIK.** Producten een tweede leven geven (tweedehands), reinigen en terug gebruiken (retoursystemen) is altijd beter dan eenmalig gebruik en nadien recyclage van het materiaal. Recyclage kan nooit zonder hinder of energieverlies. Direct opnieuw gebruiken is beter.
- **RECYCLAGE.** Het recupereren en opnieuw inzetten van de stoffen in producten (bv. glas, metalen, hout, papier, ...) is altijd beter dan diezelfde stoffen verbranden met energierecuperatie. Het energetisch rendement van recyclage ligt hoger en de schade voor het milieu is meestal geringer. Ook de inzet als bodemverbeteraar (compost) moet waar mogelijk absoluut voorrang krijgen, om een verdere biologische verschraling van onze bodem tegen te gaan.
- **ENERGIEOPWEKKING.** De mogelijkheden om meer energie te halen uit afvalstromen zijn sterk toegenomen. Maar dat is geen reden om minder te recyclen. Verbranden zorgt ook voor extra schade voor mens en milieu (zie verder). Verbranden van afval zonder energieopwekking willen we uitsluiten, niet alleen voor huisvuil, maar ook voor alle andere afvalstoffen. Daarbij willen we kiezen voor het hoogst mogelijke energetische rendement. Bv. via stoomcentrales (70%) of warmteproductie, waarbij hogere energierendementen kunnen bekomen worden dan bij klassieke verbranding met elektriciteitsproductie wordt in Vlaanderen gemiddeld slechts een energetisch rendement gehaald van 20%. Via warmteproductie of stoomcentrales kunnen veel hogere rendementen gehaald worden (tot 70%). Groenestroomcertificaten voor klassieke verbrandingsovens zien we niet zitten. Omdat je dan

in feite recycleren van afval ontmoedigt. Nieuwe vormen van steun (zoals groene warmte- of groenestroomcertificaten) zien we wel zitten, op voorwaarde dat die strikt voorbehouden worden voor de valorisatie van afval dat niet recycleerbaar of herbruikbaar is.

- STORTEN. Storten van afval is een slechte zaak voor milieu en gezondheid, maar het is ook economisch dom, omdat je waardevolle grondstoffen wegkiepert. Voor huishoudelijk afval werd het storten door de groene ministers al afgebouwd. Nu is het de uitdaging om voor bedrijfsafvalstoffen hetzelfde te doen. Voor bestaande stortplaatsen vragen we concrete afwerkingplannen. Op termijn kunnen op oude stortten ook terug grondstoffen gewonnen worden.

Op langere termijn willen we in feite 'af van afval'. Ons streefdoel voor de toekomst is een zero-afvalbeleid. Op dit moment lijkt dat nog utopisch. Maar het is belangrijk dat we alle neuzen in die richting krijgen. Het feit dat veel mensen in de industrie hier nu ook in beginnen te geloven (cf. 'Cradle to Cradle') geeft nieuwe moed.

Bedrijfsafval : voorkomen of opnieuw inzetten als grondstof

1.53. Vlaanderen produceert jaarlijks meer dan 25 miljoen ton primair bedrijfsafval (= afval vóór elke verwerking). Dat blijft immens veel. En het is 87% van de totale hoeveelheid primair afval (dus veel meer dan huisvuil). Los van het bouwafval, stijgt het bedrijfsafval ook nog altijd sneller dan het BBP. Groen! vindt dan ook dat we nog veel meer inspanningen moeten doen om bedrijfsafval te voorkomen. Zeker als het over gevaarlijk afval gaat, waarvoor geen zinvolle nabestemming meer mogelijk is. Groen! steunt de keuze van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en van het Steunpunt en Informatiecentrum voor de preventie van Afval (STIP) om bedrijven te sensibiliseren om van bij het ontwerp van producten te zorgen dat er na gebruik van het product minder afval achter blijft. Dat kan maar als men echt inzet op eco-efficiëntie en eco-design (*zie verder*).

Intussen heeft Vlaanderen een grote voorsprong opgebouwd in het selectief inzamelen van afvalstoffen. We hebben op eigen bodem belangrijke afvalverwerkingfilières en recyclagebedrijven uitgebouwd. FEBEM raamt het aantal jobs in de Belgische private afvalverwerkende industrie op 6.000. Hier mogen we zeker een groei van 30% verwachten tegen 2020. Het is een van de enige groene sectoren waar we echt een koploperspositie verworven hebben.

1.54. Vlaanderen heeft heel wat te winnen bij een verdere uitbouw van een markt voor secundaire grondstoffen (en brandstoffen). Zeker op een ogenblik dat de prijzen voor grondstoffen in het algemeen aan zeer sterke schommelingen onderhevig zijn en op termijn in een structureel opwaartse trend zitten.

Afvalstromen = Stoffenstromen

1.55. De Vlaamse regering kan maximaal inzetten op meer en betere jobs in de kringloopsector (nu goed voor 2.700 jobs), tweedehandswinkels en in de vele bedrijven die bezig zijn met nuttige toepassingen in het verlengde van de terugnameplicht voorzien in het Vlaams Afvalstoffendecreet en VLAREA. De terugnameplicht voorziet dat de producent zijn producten na gebruik in principe terugneemt en instaat voor de verwerking. In de praktijk gebeurt dit dikwijls via milieubeleidovereenkomsten met sectorverenigingen. We geven enkele voorbeelden: de verwerking van houtafval, de recyclage van verpakkingen en kunststofafval, van glas, bouwstoffen, van batterijen, vervallen geneesmiddelen, de ontmanteling van autowrakken, wit- en bruingoed, het rechapperen of verwerken van autobanden, van afgewerkte oliën en frituurvetten, van textielafval, ... Groen! wil deze regeling uitbreiden naar nieuwe afvalstromen en producten. Tegelijk willen we de verantwoordelijkheid van de producenten aanscherpen. De bestaande milieubeleidovereenkomsten met de industrie kunnen best aangescherpt worden. Zo bv.

voor elektrisch en elektronisch afval. De inzameldoelstellingen voor RECUPEL kunnen opgetrokken worden en tegelijk is er meer controle nodig zodat er een eind komt aan het dumpen van grote hoeveelheden van dit afval in de derde wereld.

- 1.56. Als men de doelstellingen in een milieubeleidovereenkomst niet haalt, moeten ook echt boetes opgelegd worden. Voor veel afvalstromen zijn in het kader van de terugnameplicht echte monopolies ontstaan. Groen! wil die openbreken. Een strikte wetgeving ter zake biedt duidelijkheid en helpt de industrie juist vooruit. En zorgt voor extra jobs. De Vlaamse overheid kan daarom best extra steun geven voor de top runners op het vlak van recyclage.
- 1.57. Als afvalstoffen zijn omgewerkt tot grondstoffen, spreekt men van secundaire grondstoffen. Groen! wil de inzet van deze secundaire grondstoffen administratief vergemakkelijken en aanmoedigen. Mits ze voldoen aan kwaliteitsvereisten (de zgn. 'gebruiksvoorwaarden'). Bij de federale overheid en Europa dringen we aan op doelstellingen voor gebruik van gerecycleerd materiaal in nieuwe producten. Op die manier kunnen storende fluctuaties op de markt van de grondstoffeprijzen ondervangen worden en kunnen voor bepaalde materialen minimumprijzen gegarandeerd worden.
- 1.58. Op lange termijn heeft de industrie er belang bij dat de terugnameplicht niet uitgehold, maar juist versterkt wordt. De regering Peeters is daarin niet altijd duidelijk. Met de lippen belijdt men wel het principe 'Cradle to Cradle', maar in de praktijk wil men geen te zware recyclagedoelstellingen opleggen aan sommige industrietakken. Of wil men doelstellingen zelfs terug versoepelen.
- 1.59. De grootste hoeveelheid afval is het bouw- en sloopafval. Hier gaan we voor 100% hergebruik. Via selectieve sloopbestekken worden gevaarlijke stoffen eruit gehaald. De stortten voor inerte materialen (bouwstoffen) kunnen dicht. Door de lat voor hergebruik van bouwstoffen hoog te leggen, kan ook veel milieuschade voorkomen door het ontginnen van primaire bouwstoffen (zand, grind, klei, leem) en kunnen de normen voor ontginning verscherpt worden.
- 1.60. Ook de hoeveelheid organisch afval is aanzienlijk. Ook hier pleiten we allereerst voor het hergebruik als grondstof (bv. afvalhout in de spaanplaatindustrie) of als bodemverbeteraar (GFT en groenafval composteren). Om de vruchtbaarheid van de bodem in stand te houden moet er voldoende koolstof terug in de bodem gebracht worden. Als we te veel biomassa aan de bodem onttrekken en verbranden, werken we de degradatie van onze bodem in de hand.
- 1.61. Pas als deze vormen van valorisatie niet kunnen, is inzet van 'biomassa' voor de opwekking van energie verantwoord. Ook voor organisch afval is hergebruik als materiaal of grondstof steeds beter voor het milieu dan verbranden met terugwinning van energie. Soms zijn combinaties mogelijk, bv. een installatie waar je eerst vergist en biogas wint en dan via compostering werkt aan een stof die de bodem kan verrijken.

Vermijd afvalkilometers

Voor al deze afvalstromen is het van belang (voor het milieu, maar ook voor de tewerkstelling en onze economie) dat ze zo dicht mogelijk bij de bron verwerkt worden, best in Vlaanderen zelf, dat de overheid mee investeert in het vinden van afzetmarkten en dat er zo weinig mogelijk materiaal verdwijnt naar het buitenland.

- 1.62. Het is een schande dat nauwelijks wordt opgetreden tegen de grote stromen van elektronisch afval, autowrakken en plastics naar het Zuiden. Vlaams parlements lid Rudi Daems volgde het elektronisch schroot naar het Afrikaanse land Ghana, waar het op immense afvalhopen in bijzonder ongezonde

omstandigheden 'gerecycleerd' wordt. Vaak door kinderen. Groen! is voor een gecontroleerde uitvoer van bonafide tweedehandsproducten naar derde landen, maar vraagt een streng optreden tegen alle vormen van illegale of half-legale dumping in het Zuiden.

De toekomst is aan ecodesign

- 1.63. Nog een stap verder gaan de inspanningen om via ecodesign (het ecologisch ontwerpen van producten) van in de conceptfase afvalstromen te beperken of te vermijden. Producten worden idealiter zo slim ontworpen dat ze nadien geen problematische afvalstroom meer opleveren. Dat ze enkel afval nalaten dat terug als grondstof of zelfs voedingsstof kan gebruikt worden. Verwerken van afval dat vol zit met schadelijke producten (zoals zware metalen, organische chloorverbindingen enz.) is vragen om problemen. Het is NIET mogelijk om dergelijk 'vervuild afval' proper en gezond te verwerken. Zeker niet met een afvalverbrandingsoven. Beter is dat soort afval te recyclen of te hergebruiken. Maar als er te veel schadelijke componenten in het afval zitten, zal ook hergebruik of recyclage zorgen voor extra hinder.
- 1.64. Binnen de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij wil men meer inzetten op duurzame materialen (en kunststoffen) en heeft men daartoe een 'Plan C' gelanceerd. Dit is voor ons de toekomst. Deze projecten moeten dan ook voluit gesteund worden. Bedrijven die dezelfde keuzes maken hebben als voorlopers recht op forse ecologiesteun. OVAM zal zich in de toekomst hopelijk meer kunnen bezig houden met materiaalstromen dan met afvalstromen.

Minder huisvuil

- 1.65. Ook de hoeveelheid huisvuil kan verder omlaag, zowel de totale hoeveelheid huishoudelijk afval als de restfractie. Het huidige uitvoeringsplan voor huishoudelijke afvalstoffen mist elke ambitie en beviest gewoon de doelstellingen voor de komende tien jaar (bv. 150 kilo restafval/inwoner/jaar). Men laat zelfs toe dat de klok echt wordt terug gedraaid. Zoals in Antwerpen waar je GFT-afval terug bij het restafval mag steken. De laatste jaren stagneert de hoeveelheid afval die gescheiden wordt ingezameld en verwerkt. Vlaanderen leidt volgens de milieubeweging aan "koplopersangst". We zijn inzake selectieve inzameling de beste in Europa en dat volstaat, denkt de huidige meerderheid. Groen! wil onze koppositie echter juist verzilveren. We kunnen nu ook de eerste worden in de uitbouw van een volwaardige kringloopeconomie. We kunnen nog beter, waarom zouden we het dan laten? Veel Vlaamse gemeenten zitten nu al voorbij de doelstelling van de 150 kilo restafval. Voor ons is dat geen reden om op onze lauweren te gaan rusten. We kunnen de norm nog scherper stellen. 100 kilo restafval per inwoner per jaar is in veel gemeenten nu al makkelijk haalbaar. Op die manier kunnen we de 272.000 ton taakstelling voor nieuwe verbrandingsovens verder inkrimpen. Op dit moment dreigt door al de ingediende projecten zelfs een overcapaciteit aan verbrandingsovens. In plaats van te investeren in verbrandingsinstallaties wil Groen! investeren in recuperatie en recyclage van afval. Dat zorgt voor veel meer jobs en voor een nieuwe economische sector met echte meerwaarde. Tegelijk is het beter voor het milieu en onze gezondheid.
- 1.66. Groen! gaat voor een doorgedreven preventiebeleid. Het is niet voldoende om de groei van de afvalberg te compenseren door preventie. We willen de afvalberg effectief afbouwen en zorgen dat er minder afval komt. En dat zoveel mogelijk afval terug gebruikt wordt als grondstof.

- 1.67. Daarom gaat Groen! voor een uitbreiding van de verantwoordelijkheid van de producenten voor de inzameling en verwerking van het afval dat ze zelf produceren. Zo moedigen we hen aan om afval te voorkomen.
- 1.68. Groen! wil consumenten belonen die afvalarm winkelen. In Zonhoven werd ooit een spaarpuntensysteem toegepast. Wie herbruikbare verpakkingen kocht, kreeg punten. Dergelijke beloningssystemen kunnen over heel Vlaanderen toegepast worden door gemeenten, met steun van OVAM.

DIFTAR (gedifferentieerde tarieven voor afval)

- 1.69. Groen! staat achter het principe van DIFTAR. De hoeveelheid afval die je buitenzet, wordt gemeten, soms letterlijk gewogen. Wie veel afval produceert, betaalt meer, afhankelijk van de hoeveelheid en de aard van de fractie (hogere prijs voor restafval en PMD, minder voor GFT). Wie afval vermijdt, wordt financieel beloond. Vaste kosten voor afval (forfaitaire belastingen) worden in ruil afgeschaft. De invoering van onderscheiden tarieven mag nooit een verkapte belastingverhoging zijn. Als de invoering van dergelijke tarieven gepaard gaat met een verhoging van de totale kost voor de gezinnen, ondermijnt dat het draagvlak voor een goed afvalbeleid. In overleg met het OCMW kunnen sociale correcties voorzien worden voor specifieke doelgroepen (kansarme gezinnen, mensen met incontinentieproblemen, ...).
- 1.70. Wie meer inspanningen doet om zijn of haar afval te scheiden en weg te brengen, bv. naar een containerpark, willen we ook extra belonen. Het gebruik van een containerpark moet voor de mensen van de buurt voor normale hoeveelheden huisvuil gratis zijn. Zeker voor gevaarlijke afvalstromen is dit van belang (bv. klein gevaarlijk afval, asbesthoudend materiaal, transformatoren met PCB's). Want we moeten vermijden dat die in het milieu terechtkomen.

Propere verbrandingsovens bestaan niet

- 1.71. Bij verbranding van afval wordt onvermijdelijk veel fijn stof geproduceerd, en vooral veel ultrafijne stofdeeltjes (deeltjes met een diameter kleiner dan 2,5 micron). In de vroegere gezondheidsdiscussies over afvalovens ging het vooral over dioxines en PCB's. En terecht, dat was toen het meest in het oog springend probleem. Dankzij de acties van de vorige Vlaamse regering is het dioxineprobleem nu onder controle. Terecht verschuift nu de aandacht naar de zeer kleine stofdeeltjes, vervuild met PAKS en zware metalen die zeer diep in de longen kunnen doordringen. De laatste jaren is veel meer bekend geworden over de zeer schadelijke gezondheidseffecten van die heel kleine stofdeeltjes. Bovendien ontstaan in de schouw van een oven ook nog eens secundaire stofdeeltjes die helemaal niet gefilterd worden. Cruciaal is de vaststelling dat het hierbij NIET gaat om het totale gewicht van het stof dat vrijkomt, maar om het AANTAL en de GROOTTE van de deeltjes. In de normering van de emissies van ovens wordt hier totaal geen rekening mee gehouden. Dat moet voor Groen! veranderen.

Via het Vlaams biomonitoringprogramma (meten van vervuilende stoffen in het lijf van de mensen zelf) hebben we in Vlaanderen de nodige expertise i.v.m. milieu en gezondheid. Het hele biomonitoringprogramma werd opgestart onder meer door de discussie rond verbrandingsovens. Het debat over de gezondheidseffecten van verbrandingsovens, is nog niet beslecht. In Vlaanderen zijn alle streken vervuild (ook de meer landelijke gebieden). Het is dus moeilijk om extra effecten aan te tonen van verbrandingsovens. Toch werden in het kader van de biomonitoring wel degelijk relevante gezondheidseffecten vastgesteld (beschadigd DNA, vertraagde geslachtsontwikkeling) en werd in de buurt rond de Isvag-oven in Wilrijk ook een verhoging van biomerkers aangetroffen (stoffen die worden teruggevonden in het lichaam en een indicatie zijn voor mogelijke gezondheidsschade in de toekomst): zo bijv. PCB's, hexachloorbenzeen, PAK's en vluchtige organische stoffen.

Zeggen dat verbrandingsoven nu perfect schoon zijn en geen enkele risico meer vormen voor de gezondheid, is dus niet juist. Wel juist is dat verbrandingsovens nu veel properder zijn dan enkele jaren terug. Dat is mee de verdienste van de Groenen.

1.72. Groen! blijft aandringen op meer diversificatie van de eindverwerking en de uitbouw van meer capaciteit voor het scheiden en vergisten van afval als voorbehandeling voor afvalverbranding. Op deze wijze wordt ook maximaal gekozen voor het hergebruiken van materialen.

In de mechanisch-biologische verwerkingstechnieken wordt het binnenkomende afval in opeenvolgende stappen gescheiden in diverse fracties. De mechanische stappen omvatten breken, zeven, scheiden, wassen, enz. In de biologische stap wordt een deel van het aanwezige organische materiaal afgebroken, hetzij onder aërobe omstandigheden (composteren, drogen), hetzij onder anaërobe omstandigheden (vergisting met productie van biogas).

1.73. De bouw van nieuwe verbrandingsovens wijzen we af. Als de oudere installaties aan vernieuwing toe zijn, kunnen ze vervangen worden door scheidings/vergistingsinstallaties (voorbehandeling) en afvalenergiecentrales voor de energetische valorisatie van het restproduct na scheiden en vergisten (nabehandeling). Klassieke verbrandingsovens zoals we die nu kennen houden op termijn op te bestaan...

Van bodemsanering naar bodembescherming

Vlaanderen is koploper op vlak van bodemsanering. We halen volgens de OVAM een van de hoogste percentages aan grondreiniging in de wereld. Maar de laatste jaren heeft de Vlaamse regering serieus afgeremd. Ook hier leidt men aan 'koplopersangst'. En ook hier dreigen we onze voorsprong uit handen te geven. Met alle gevolgen voor milieu en gezondheid, en voor de tewerkstelling in de sector van bodemsanering en grondreiniging.

Decennia van milieuverontreiniging hebben ons letterlijk met een vergiftigd geschenk opgezadeld. Het totaal aantal risicogronden in Vlaanderen bedraagt meer dan 76.000. Zo'n 35% (ca. 27.000 gronden) werden hiervan onderzocht en 19.588 waren verontreinigd. In meer dan 10.500 gevallen is sanering noodzakelijk.

De eerste opdracht is al die vervuilde gronden terug schoon krijgen. Zodat ze terug kunnen gebruikt worden. Iedereen is het eens dat deze 'black points' moeten gesaneerd worden, zeker als ze een ernstige bedreiging vormen voor de gezondheid. Toch schiet de sanering onvoldoende op. Slechts een goede 1.000 bodemsaneringsprojecten werden intussen helemaal afgewerkt.

De budgetten die door deze Vlaamse regering besteed werden aan bodemsanering vielen veel te laag uit. Ooit was beloofd dat alle schadelijke historische bodemvervuiling in Vlaanderen zou geremedieerd zijn tegen 2036. Tegen het huidige tempo zullen we die doelstelling zeker niet halen.

De Vlaamse regering schuift de problemen ver door naar de toekomst. Onze kinderen en kleinkinderen zullen de klus moeten klaren. Intussen zoekt men de oplossing dan maar in een afzwakking van de wetgeving. De normen voor een kwaliteitsvolle bodemsanering werden fors afgezwakt. De cijfers spreken voor zich (MIRA, 2007) :

Tabel 20: vergelijking tussen de strengste saneringsdoelstelling voor nieuwe bodemverontreiniging volgens de bodemdecreten van 1995 (AW) en 2006 (RW)

Parameter	Vaste deel van de aarde (mg/kg DS)		Grondwater (µg/l)	
	AW	RW	AW	RW
Arseen	19	35	5	12
Cadmium	0.8	1.2	1	3
Lood	40	120	5	12
Benzeen	0.1*	0.3	0.2*	2
tetrachlooretheen	0.01*	0.28	0.2*	5
trichlooretheen	0.01*	0.26	0.2*	5
Cis+trans-1,2-dichlooretheen	0.01*	0.16	0.2*	5
Vinylchloride	0.01*	0.06	0.4*	2
Benzo(a)pyreen	0.1	0.3	0.005	0.4
Minerale olie	50*	300	50*	300

Door de wijziging van het bodemsaneringdecreet in 2006 werd een totaal verkeerd signaal gegeven. In plaats van echt te saneren, kan men nu kiezen voor een risicoanalyse en een beperking van risico's. Ook dat komt neer op uitstel en doorschuiven van verantwoordelijkheid naar de toekomst. Ook de mensen van OVAM waarschuwen dat kiezen voor minder uitgaven op korte termijn, de kosten op lange termijn fors kan verhogen, bv. als we de Europese kwaliteitsdoelstellingen voor grondwater niet halen. Het enkel beheeren van vervuiling staat bovendien duurzame ontwikkelingsprojecten (bv. in steden) in de weg. Het kan projectontwikkelaars zelfs afschrikken. De Vlaamse regering is bijzonder kortzichtig bezig.

1.74. Ook de veel belovende brownfieldaanpak, de sanering van vervuilde bedrijfsgronden via PPS-formules, is onvoldoende op gang gekomen. Projecten als Willebroek Noord geven de mogelijkheden aan. Er werden 42 brownfieldprojecten aangeduid maar die zitten al jaren geblokkeerd. De Vlaamse regering heeft nu op de valreep drie onderhandelaars aangesteld om deze projecten te deblokken. Maar intussen is veel tijd verloren. Bovendien zijn er veel meer brownfields in Vlaanderen. Het gevolg is dat de Vlaamse regering toch weer nieuwe greenfields (groene ruimten) wil aansnijden om er nieuwe industriegebieden van te maken. Voor Groen! kan dit niet. Intussen is zelfs nog niet duidelijk welke minister juist bevoegd is voor de ontwikkeling van brownfields, de minister van economie, ruimtelijke ordening of milieu. Groen! vraagt dat de minister van leefmilieu de coördinerende rol zou krijgen.

De Vlaamse overheid werkt ook samen met sectoren zoals de tankstations (BOFAS) en de droogkuis (Vlabotex). Maar ook hier gaat het allemaal tergend langzaam. Voor de droogkuissector gaat het minstens 30 jaar duren. Voor vervuilde terreinen van vroegere tankstations gaat het om meer dan 1.700 dossiers. Maar men is nog maar op 135 plaatsen effectief met werken gestart.

1.75. Ten slotte is er de regel op grondverzet. Groen! pleit voor veilige normen en een strikt toezicht, zodat verontreinigde gronden niet over heel Vlaanderen kunnen uitgespreid worden. Vrachtwagens die vervuilde grond vervoeren, worden nu nauwelijks gecontroleerd. OVAM moet hier nauw samenwerken met de milieu-inspectie om de recyclage van gronden maximaal te ondersteunen. We hebben de expertise in Vlaanderen om gronden te zuiveren zodat ze volledig veilig opnieuw kunnen gebruikt worden. Laat ons die knowhow dan ook inzetten. Daardoor creëren we extra jobs en vermijden we diffuse vervuiling.

1.76. Groen! wil opnieuw een ambitieus beleid op vlak van bodemsanering. Zo lang er zoveel vervuilde gronden blijven braak liggen, is het niet verantwoord nieuwe gronden aan te spreken. Grond en ruimte zijn schaarse hulpbronnen in Vlaanderen. Investeren in grondreiniging schept jobs en nieuwe ruimte om te ondernemen of nieuwe ruimte om te wonen. Of nieuwe ruimte voor natuur.

- 1.77. Groen! steunt de plannen van OVAM om extra te investeren in woonzoneprojecten, in scholen en in nieuwe stedelijke ontwikkelingsprojecten (bv. de sanering van oude gassites).
- 1.78. Groen! vraagt meer middelen voor ambtshalve saneringen, onder meer in het kader van een anti-crisisbeleid. Tegelijk dringen we ook aan op een structurele regeling van de gezamenlijke financiering van projecten met de privé. Als die cofinanciering niet van de grond komt, moet opnieuw gedacht worden aan de instelling van een Bodemsaneringsfonds waaraan alle grote vervuilers bijdragen.

Bodembescherming

Intussen komt er ook steeds meer aandacht voor bodembescherming. Vermijden dat de grond vervuild wordt met vervuilende stoffen of de grond terug proper maken is een minimum. Een volgende stap is terug werk maken van een levende bodem. We staan er niet zo vaak bij stil, maar de bodem leeft. Natuurlijke kringlopen van water, voedingsstoffen en energie zorgen ervoor dat we de bodem kunnen gebruiken. Gewassen en grondstoffen kunnen zich op en in de bodem ontwikkelen. De bodem maakt variatie in de landinrichting mogelijk, we kunnen boren in de bodem en bouwen op de bodem.

De bodem wordt in Vlaanderen niet enkel bedreigd door vervuiling, maar ook door erosie (2 miljoen ton per jaar). De vruchtbaarheid van de bodem gaat er zienderogen op achteruit. Het aantal bodems met een lage en zeer lage vruchtbaarheid in Vlaanderen bedraagt reeds 25%. 179.843 ha of 13,3 % van de Vlaamse bodem is verhard of afgedicht, zodat de bodem niet meer kan ademen en het water niet meer kan doorsijpelen in de grond.

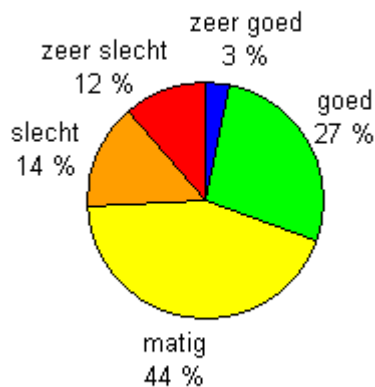
- 1.79. Het moet de ambitie zijn van de Vlaamse overheid om de bodemerosie in Vlaanderen een halt toe te roepen, het aantal bodems met een (zeer) lage bodemvruchtbaarheid tegen 2020 minstens te halveren en het verhardingspercentage geleidelijk terug te dringen. Naar Nederlands model kunnen we ook in Vlaanderen werk maken van een volwaardig beleid van bodembescherming. Sinds 2006 is de doelstelling van bodembescherming ook opgenomen in een het nieuwe Vlaamse bodemdecreet. Het komt er nu op aan er echt werk van te maken. Net als in Nederland kan het inrichten van een 'week van de bodem' leiden tot meer bewust bodemgebruik en concrete steun voor bodemherstel- en beschermingsacties. En tot de nodige maatschappelijke discussies rond toekomstig bodembeleid, bv. rond een ondergronds bestemmingsplan. Veel gegevens zijn al samengebracht in de Databank Ondergrond Vlaanderen. Nu is het zaak rond de ondergrond ook een echt beleid te gaan voeren.

Proper water : om te drinken, om in te zwemmen, voor de natuur

Proper water is van belang voor onze gezondheid. Het is een basisrecht: zuiver en betaalbaar drinkwater, proper water om in te zwemmen, regenwater zonder giftige resten, betrouwbaar water als grondstof voor (voedsel)productie, propere beken en rivieren als slagaders van een gezonde natuur.

Groen! wil de kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater fors verbeteren. Daar hebben we ons toe verbonden door het goedkeuren van de Europese kaderrichtlijn water.

Er werden in Vlaanderen al miljarden geïnvesteerd in waterzuiveringinfrastructuur (RWZI's), in collectoren en in rioleringen de voorbije jaren. Toch haalt Vlaanderen de Europese doelstellingen niet. De fysisch-chemische waterkwaliteit stagneert de laatste jaren. In de meeste Vlaamse waterlopen (70%) is de biologische waterkwaliteit nog altijd niet goed. Die biologische kwaliteit is van belang als we terug levende rivieren willen.

1.80. Groen! wil dat tegen 2015 80% van onze waterlopen een goede tot zeer goede biologische waterkwaliteit heeft. De zuiveringsgraad in Vlaanderen (het aantal inwoners aangesloten op een grote zuiveringsinstallatie t.o.v. het totaal aantal inwoners) bedraagt slechts 70%. Daarmee doen we het beduidend slechter dan veel andere Europese landen, die alle een zuiveringsgraad hebben van meer dan 85%. De doelstelling voorzien in het derde milieubeleidsplan, een zuiveringsgraad halen van 80% in 2007, werd niet gehaald. Tegen 2012 zou de zuiveringsgraad 100% moeten zijn.

Transparantie van geleverde inspanningen : geen geld in het water gooien

In de waterzuiveringsector gaat veel geld om. De burger heeft recht te weten of al dat geld ook zo efficiënt mogelijk besteed wordt. Een succesvolle aanpak van de afvalwaterzuivering vraagt om een geïntegreerde planning met duidelijk afgebakende verantwoordelijkheden. Waar Groen! tijdens de vorige regering de beheersovereenkomst met waterzuiveraar Aquafin had opgezegd, omdat die voor de overheid bijzonder nadelig was, gaf Kris Peeters met deze regering Aquafin terug vrij spel. Het gevolg is dat er nog altijd geen echte resultaatverbintenis is voor Aquafin. Ze krijgen massa's geld toegestopt en kunnen blijven rekenen op gegarandeerde winsten. Maar daartegenover staan te weinig garanties dat ze ook echt zuiver water moeten afleveren.

1.81. Om onze rivieren echt schoon te krijgen, zijn bijkomende inspanningen nodig. De Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) schat de investeringen die nog nodig zijn in gemeentelijke rioleringen op € 7 miljard. Daarbovenop is nog eens een € half miljard per jaar (2% van nieuwwaarde van het net) nodig voor de sanering van bestaande rioleringen. Heel wat oude riolen rotten letterlijk weg in de bodem en lekken naar het grondwater. Groen! wil ook terug voldoende middelen voor een degelijk beheer van het rioolnetwerk. Het is ook van groot belang dat daarbij overal gescheiden stelsels voor afvalwater en hemelwater aangelegd worden. Groen! pleit ervoor om deze investeringen die toch moeten gebeuren, zo snel mogelijk uit te voeren. Dat schept groene jobs op korte termijn, wat van groot belang is in tijden van crisis. En het helpt ons om op tijd ons water proper te krijgen en zo onze gezondheid en het milieu te beschermen. De Vlaamse regering dient daarbij met voldoende middelen over de brug te komen om gemeenten te helpen. Daarbij kan rekening gehouden worden met de kost per inwoner, de reeds geleverde inspanningen en de financiële draagkracht van de gemeente.

Kosten niet afschuiven op de gezinnen

Op dit moment willen gemeentebesturen hun inhaalbeweging op vlak van rioleringen financieren door het optrekken van de gemeentelijke saneringsbijdragen (of riooltaksen). Dit leidde de voorbije jaren tot een grote schommeling van de drinkwaterprijs over Vlaanderen (van € 2,12 tot € 3,76 /m³) en tot een gemiddelde prijsstijging van de drinkwaterprijs van maar liefst 30%. Drinkwater is een basisvoorziening, net als energie. In tijden van crisis de prijzen voor dit soort basisproducten optrekken is asociaal. De basisvrijstelling van 15 m³ water per gezinslid kan best opgetrokken worden.

1.82. Groen! verwerpt deze prijsstijgingen en vraagt een uniforme en lagere drinkwaterprijs voor alle Vlamingen. Toch zeker voor het basisgebruik. Door het instellen van meer progressieve tarieven, kan ervoor gezorgd worden dat wie echt met water smost, wel in hogere tariefschijven terecht komt. Voor 70.000 gezinnen worden geen rioleringen en RWZI's voorzien, maar wordt een oplossing gezocht via IBA's (individuele behandelingsinstallaties) of eventueel kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI's). De overheid mag deze kosten niet volledig afwentelen op gezinnen, want zij is mee verantwoordelijk voor de slechte ruimtelijke ordening die nu leidt tot hogere kosten om alle afvalwater te collecteren en te zuiveren. Wie zich vandaag vestigt buiten de afgebakende zuiveringszones, dient wel een deel van de eigen waterzuivering mee te betalen.

Betrouwbaar drinkwater

1.83. Het gebruik van kraantjeswater wordt door de overheid fors aangemoedigd en terecht. Het is even goed of soms zelfs beter dan flessenwater. Water uit de kraan moet dan ook volledig betrouwbaar zijn en moet op alle potentieel schadelijke stoffen getest worden (bv. ook op stoffen die mogelijks onze vruchtbaarheid verstoren). Om te vermijden dat de kosten voor de 'bereiding' van drinkwater steeds verder oplopen, kan de Vlaamse overheid nog strenger optreden om vervuiling van waterwingebieden en grondwater (bv. met pesticiden of meststoffen) te voorkomen.

Water sparen en recycleren

1.84. Het gewest, maar ook gemeenten kunnen nog meer moeite doen om gezinnen en bedrijven te overtuigen om regenwater en afvalwater gescheiden te houden. Dat kan best vastgelegd worden in stedenbouwkundige voorschriften. Regenwater kan afgekoppeld worden, dus apart opgevangen worden in regenwaterputten of -grachten. In elk geval moet het apart gehouden worden van het afvalwater. Zo vermijden we overstorten en de hydraulische overbelasting van waterzuiveringstations. Nog beter is het als regenwater gebruikt wordt in huis voor sanitaire doeleinden. Wie daarvoor kiest mag fors ondersteund worden met premies. Want door op die manier spaarzaam om te gaan met water, zijn minder zware investeringen nodig in de afvoer van water en wordt vermeden dat bij zware regenbuien rioolbuizen overlopen en dat vuil water toch weer in de natuur terecht komt. Als de gemeente een gescheiden riolering aanlegt, kan ze best de inwoners die langs dit project wonen, steunen om ook de nodige investeringen te doen in scheiding van afval- en regenwater. Wie ondanks alle tussenkomsten van de overheid, dan toch nog vuil water loost in het milieu of regenwater blijft sturen naar de riolen, wordt ook effectief beboet. Voor grote verharde oppervlaktes zonder opvang van regenwater, kan een regenwaterbijdrage gevraagd worden.

Integraal waterbeleid: meer ruimte voor water

1.85. Groen! wil meer ruimte en tijd voor water. Zo kunnen we wateroverlast voorkomen en de natuurlijke dynamiek herstellen. Overstromingsgebieden beschermen ons tegen overstromingen en bieden tegelijk plaats aan extensieve landbouw, recreatie en natuur.

1.86. Het overstromingsgevaar neemt toe als water de kans niet meer krijgt om in de bodem te dringen omdat we alles asfalteren en betonneren. Groen! wil premies voorzien voor bedrijven, winkels en gezinnen die bijv. grote parkings, of opritten meer doorlaatbaar maken voor water. Ook groendaken kunnen een buffer voor water vormen.

De uitvoering van het integraal waterbeleid vastgelegd door de Europese Kaderrichtlijn Water en door het decreet integraal waterbeleid van 2004 is een belangrijke ecologische, maar ook economische opdracht. Integraal waterbeleid wil het beheer van de waterhoeveelheden, van de waterkwaliteit en van het leven in en om het water gecombineerd aanpakken en beter op elkaar afstemmen. De hervorming van de watersector eind 2004 bood drinkwatermaatschappijen de kans om zich om te vormen tot integrale waterketenbedrijven die zowel verantwoordelijk zijn voor het aanleveren van drinkwater als voor het saneren van afvalwater. Maar ook na deze hervorming blijft de watersector in Vlaanderen erg versnipperd: 14 verschillende drinkwatermaatschappijen (7 intercommunales, 6 gemeentebedrijven en één VOI) en dan nog eens 8 maatschappijen voor het beheer van rioleringen.

1.87. Nu de bekkenbeheersplannen (na lang dralen) eindelijk door de Vlaamse regering zijn vastgesteld, bestaat de uitdaging erin om ook het beheer van de waterkwaliteit en de waterhoeveelheid meer te integreren. De productie en distributie van drinkwater enerzijds en de collectering en zuivering van afvalwater anderzijds zouden op termijn het best op hetzelfde niveau, met name dat van de bekkens georganiseerd worden. Alle taken in het waterketenbeheer zouden dan behartigd worden door één integraal waterketenbedrijf op deelbekken- of bekkenniveau. Groen! wil dat de openbare drinkwatermaatschappijen zich verder echt omvormen tot integrale waterketenbedrijven die niet enkel geïnteresseerd zijn in de verkoop van kubieke meters waters maar die ook diensten aanbieden voor waterbeheer op vak van duurzaam omgaan met drinkwater, regenwater, afvalwater, grijs water en die ook begaan zijn met het beheer van de waterhoeveelheden. De bestaande 104 Polders en Wateringen willen we afschaffen en vervangen door nieuwe waterschappen.

Vlaanderen beschermen tegen de klimaatverandering

Groen! is voorstander van een sterk klimaatbeleid. Om te vermijden dat de klimaatverandering op hol slaat en onbeheersbaar wordt. Dat neemt niet weg dat er ook maatregelen nodig zijn om ons aan te passen aan de gevolgen van de opwarming, die nu al onomkeerbaar zijn. Men spreekt dan van een 'adaptatiebeleid'. De klimaatverandering zal effect hebben op het energiegebruik (verwarming en koeling), op de gezondheid (ten gevolge van temperatuurstijgingen en ziekten), op landbouw, visserij en bosbouw, op recreatie en toerisme, op de waterbevoorrading en -kwaliteit, op de ecosystemen en de biodiversiteit en op de industriële en openbare infrastructuur (tengevolge van extreme weersomstandigheden zoals stormen en overstromingen).

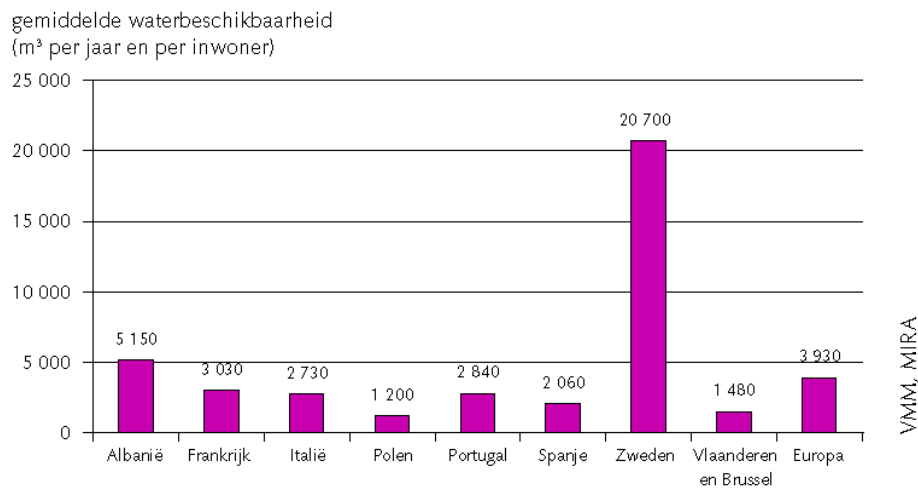
Vlaanderen staat ter zake nog bijna nergens. Nederland staat al veel verder met een actieprogramma ruimte en klimaat (ARK). Daarin wordt aangegeven hoe men Nederland klimaatrobust wil maken, bestand tegen de gevolgen van de klimaatverandering, zoals overstromingen maar ook verdroging of hittegolven. De Vlaamse overheid dient werk te maken van een OMEGA-plan, een herziening en uitbreiding van het bestaande Sigma-plan, rekening houdend met recente wetenschappelijke prognoses.

1.88. Groen! wil een Omega-plan om de Vlamingen te beschermen tegen overstromingen.

- Versnelde uitvoering van het Sigmaplan – herevaluatie van de veiligheidsnormen op basis van het meest recente klimaatonderzoek
- Verankering van overstromingsgebieden in de RUP's – betere afstemming van klimaat- en planologisch beleid – richtlijnen voor watertoets voor plannen/programma's

- Gemeentebesturen belonen die ruimte reserveren voor water
- Premies voor gezinnen die kiezen voor ontharden van verharde oppervlakten of de infiltratie van regenwater – streefcijfers i.v.m. minder verharde oppervlakte voor gemeenten
- Scheiding afval- en regenwater : herwaardering van grachten en sloten – beken terug ontbuizen
- Snellere afbakening van overstromingsgebieden en een billijke vergoeding voor bouwbeperkingen in overstromingsgebieden
- Een sluitende verzekering voor slachtoffers van overstromingen
- Meer inspanningen om water te sparen – er wordt nog altijd teveel kostbaar drinkwater vermost
- Onderzoek van overstromings- en stormbestendigheid van woningen, gebouwen en infrastructuur en opzet van een actieplan terzake
- Studie Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek naar gevolgen opwarming op biodiversiteit – aanpassing VEN en IVON

Naast maatregelen om Vlaanderen te beschermen tegen overstromingen en stormen, zijn er ook acties nodig om verdroging tegen te gaan en om de mensen in de toekomst te beschermen tegen overmatige hitte. Een voorbeeld: de mogelijke waterschaarste in Vlaanderen in hete zomers.

Uit een vergelijking met andere Europese landen blijkt dat de waterbeschikbaarheid in Vlaanderen en Brussel per inwoner, de tweede laagste is. De grondwaterlagen in Vlaanderen lijden onder overexploitatie. Naast een plan tegen overstromingen, is er ook een 'Hitte- en droogteplan' nodig.

1.89. Groen! wil een 'hitte- en droogteplan'. Bescherming tegen Hitte en Droogte

- Duurzaam bouwen: steun aan investeringen in ventilatie en koeling in woningen, parallel met isolatiesteun
- Premies voor groene daken
- Keuze voor een groenbeleid dat zorgt voor een leefbaar micro- klimaat
- Structureel beleid om vervuilingpieken te voorkomen : steun voor roetfilters en LPG-tanks
- Permanente snelheidsbeperking in milieugevoelige zones
- Bescherming grondwaterstand : steun voor wateraudits en gebruik hemelwater - ontrading grondwaterwinning en aanleg verharde oppervlakten
- Uitwerking laagwaterstrategieën en besparingsplannen per stroombekken
- Uitbouw van woonzorgzones om sociaal isolement van alleenstaande ouderen tegen te gaan
- Oprichting van een kennis- en adviescentrum rond dierplaagpreventie
- Monitoring op nieuwe tropische ziektekiemen

Minder stress en lawaai

Veel mensen voelen zich permanent opgejaagd. Dat heeft met overvolle agenda's te maken. Maar ook met drukte en veel herrie. We snakken dikwijls naar stilte en rust. En niet iedereen kan zich om de drie maand een weekendje of midweek permitteren om er tussenuit te zijn. Te veel lawaai maakt ook ziek. Uit een recent Zweeds onderzoek blijkt dat verkeerslawaai het risico op een hartaanval verhoogt met 40%. Groen wil aandacht voor een rustiger leefomgeving: minder lawaai, van vliegtuigen, van verkeer, van geluidsinstallaties, van bedrijven. Te veel lawaai is schadelijk voor de gezondheid. Vooral de verstoring van de nachtrust maakt mensen ziek. Spelende kinderen zijn voor ons per definitie geen lawaai. Geluidsnormen mogen niet misbruikt worden om normaal samenleven of zich uitleven onmogelijk te maken.

1.90. Voor Groen! is een oplossing maar mogelijk als men duidelijke keuzes durft maken. Nachtvluchten moeten gebannen worden. En het aantal vliegtuigbewegingen kan niet verder blijven toenemen. Blijven aansturen op een verdere uitbreiding van de luchthavenactiviteiten, is waanzin. Toch kiezen de meerderheidspartijen daar vandaag juist voor. De logistiek gaat voor alles. Er liggen plannen klaar om de trafiek te verdubbelen. Dan heb je een groene partij nodig die zegt dat er grenzen zijn aan de groei. Stillere vliegtuigen OK, maar vooral minder vliegtuigen.

1.91. Hetzelfde geldt voor het verkeer op de weg. Als er altijd maar meer auto's en vrachtwagens komen, zijn we op de duur nergens nog gerust. Op straat zitten of spelen, is al lang een fictie geworden. Groen! wil de straten terug heroveren voor de mensen. Ook dat betekent dat we duidelijke keuzes moeten maken.

1.92. Europa vraagt om het omgevingslawaai in kaart te brengen en via saneringsplannen te verminderen. Die moeten de geluidsoverlast langs grote autowegen, spoorwegen en luchthavens in kaart brengen. De kaarten vormen de basis voor geluidsactieplannen, die het in kaart gebrachte lawaai moeten verminderen. Normaal moesten die geluidskaarten al in juni 2007 klaar zijn. De belangrijkste geluidskaarten voor wegen, spoorwegen en de luchthaven van Zaventem werden in maart 2009 opgeleverd, de rest zou pas af zijn in 2012. Maar nu moet de regering nog beginnen met de actieplannen. In het Brussels gewest is men al bezig met saneringsplannen en een openbaar onderzoek daar rond, in Vlaanderen moet dit nog allemaal beginnen.

1.93. Groen! vraagt ook bijzondere aandacht voor trillingsoverlast – ook deze vorm van hinder kan beter in kaart gebracht worden en waar nodig verholpen worden.

1.94. Geurhinder, hinder van lawaai, (grof) stof en trillingen kan de leefkwaliteit van mensen of gemeenschappen ernstig aantasten. Niet al deze vormen van hinder zijn éénduidig meetbaar of altijd makkelijk aantoonbaar. Groen! pleit voor milieuhinderdiensten zowel op gewestniveau als lokaal om feiten vast te stellen en waar nodig te bemiddelen.

Minder straling

We leven in een mobiele samenleving waar we veel of zelfs alles willen doen op verplaatsing. En draadloos. Onze mobieltjes, gsm's zijn daarvan het beste voorbeeld. Ook internetten willen we overal. Via de GPS en de satelliet vinden we onze weg en straks worden al onze aankopen in de supermarkt automatisch gescand met RFID-systemen. De hoeveelheid straling waaraan we ons zelf blootstellen, neemt dan ook voortdurend toe. Ook hier pleit Groen voor voorzichtigheid. Over de risico's is geen eenduidigheid.

1.95. We willen de blootstelling aan de zogenaamde niet-ioniserende straling beperken, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. Kinderen bijvoorbeeld, maar ook mensen die extra gevoelig zijn voor chemische stoffen of straling. Daarom willen we de bestaande norm verstrengen. De nieuwe Brusselse norm van 3V/m voor gsm-masten die ook wordt aangeraden door de Hoge Gezondheidsraad, zou in heel

België moeten gelden. In het Vlaams parlement heeft Groen! een voorstel van decreet ingediend. We kregen intussen een meerderheid van het parlement achter onze vraag om de norm te verstrengen. Ook het Waals Gewest wil dit doen. De operatoren stribbelen zwaar tegen. Maar voor ons is de gezondheid van tel en daarmee willen we geen risico's nemen.

1.96. Groen! pleit ook om zendmasten niet te plaatsen in de buurt van scholen, kinderbewaarplaatsen, ziekenhuizen. Ook hierin worden we steeds meer gevolgd.

1.97. En rond de risico's van langdurig gebruik van de gsm-toestellen zelf, zeker door kleine kinderen, is dringend meer voorlichting nodig voor ouders en kinderen jongeren zelf. Groen! pleit voor meer onderzoek en veilige productnormen. Van het moment dat er veiliger alternatieven mogelijk zijn, moeten die de norm worden. Gsm's met een lagere stralingswaarde (SAR van minder dan 0,6 W/kg) moeten via een label aangemoedigd worden. De zogenaamde DECT-toestellen voor draadloos telefoneren in huis kunnen beter geweerd worden, omdat ze permanent te veel stralen uitzenden. Dat is een federale bevoegdheid, maar de Vlaamse overheid kan mensen mee helpen sensibiliseren.

Een gezonde leefomgeving ook binnenshuis

We brengen een groot deel van onze tijd binnen in huizen door. Maar ook daar is er vervuiling: sigarettenrook, oplosmiddelen, formaldehyde, zware metalen of zelfs asbest. Het kan ook om schimmels gaan of mijten. Door slecht afgestelde gasverwarmers worden elk jaar ongeveer 1.500 mensen ziek door CO-vergiftiging (CO = koolstofmonoxide). Elk jaar sterven gemiddeld 30 mensen door CO. Fijne stofdeeltjes of benzeen komen van buiten naar binnen en zorgen ook in huis soms voor ongezonde concentraties. De slechte kwaliteit van het binnenhuismilieu is een belangrijke factor in het ontstaan van een aantal aandoeningen zoals astma, allergieën of chronische vermoeidheid. In de praktijk blijkt binnenhuisvervuiling ook een sociaal probleem te zijn. De grootste problemen doen zich voor bij mensen die het slechtst gehuisvest zijn. In Vlaanderen zijn er minstens 300.000 huizen die te wensen overlaten wat milieu en gezondheid of veiligheid betreft. Ook in Brussel is er nog een groot probleem van ongezonde woningen. Waar sanitaire voorzieningen te wensen overlaten, zal het gevaar op een slecht binnenhuismilieu en op gezondheidseffecten navenant groter zijn.

1.98. Ecologische criteria voor bouwproducten. Gezond en ecologisch bouwen en wonen moet de norm worden en Groen! wil de mensen helpen door steun te geven voor ecologische renovaties. Kiezen voor een goede isolatie, maar tegelijk voor een gezonde ventilatie, en voor gezonde materialen die geen ongezonde dampen uitwasemen: dat alles willen we steunen, zeker voor mensen die het niet zo breed hebben. Een absolute prioriteit is het verwijderen van echt gevaarlijke stoffen bv. asbest rond de verwarmingsbuizen in je kelder. Hier is zeker een saneringspremie nodig. Anders gaan mensen toch zelf breken of laten ze ongezonde materialen gewoon zitten.

1.99. Groene ambulances. Onder impuls van Groen! werd enkele jaren terug een netwerk uitgebouwd van medisch milieukundigen bij de LOGO's (lokale gezondheidsnetwerken). Maar nu willen we nog een stap verder zetten. Als mensen chronisch ziek zijn, kan het nodig zijn dat experts bij hen thuis komen kijken waar mogelijke oorzaken zijn. Groene ambulances, noemt men dat In Brussel. Groen! zou die graag in heel het land invoeren. Zodat men vervuilende stoffen die je ziek maken snel op het spoor komt en men je nadien kan helpen om te saneren en je huis terug gezond te maken.

1.100. Rookvrije publieke ruimtes. Roken is de grootste risicofactor binnenshuis. Groen! steunt een rookverbod voor heel de horeca. Zoals op alle openbare plaatsen. We willen alle rokers aanzetten om zo

weinig mogelijk mensen te laten meeroken: bv. thuis of in de wagen. Gelukkig is de mentaliteit bij de mensen al sterk veranderd.

Milieuhandhaving

Vlaanderen heeft een heel arsenaal aan milieudecreten. Maar je hebt niets aan wetten als er onvoldoende controle is of die decreten ook worden nageleefd.

De (federale) parketten hebben handen en expertise te kort om milieumisdrijven consequent te vervolgen. Toch blijft dat nodig. Bij ernstige milieumisdrijven wordt de gezondheid van mensen in gevaar gebracht of worden op ongeoorloofde wijze vermogensvoordelen opgebouwd. Daartegen moet strafrechtelijk opgetreden worden.

1.101. De Vlaamse regering tracht nu met een grote boog om het probleem van het falen van justitie heen te trekken. Voor Groen! kan dat niet. Het Vlaams handhavingsbeleid kan enkel aanvullend zijn, kan niet in de plaats treden van een volwaardige justitiële aanpak. Er zal verder moeten gewerkt worden aan concrete afspraken met justitie over de prioriteiten van het vervolgingsbeleid. Groen! steunt de intentie om de parketten te ontlasten, gewestelijke overheden te responsabiliseren en om een aantal kleine vergrijpen te depenaliseren. Maar dit mag niet leiden tot een nieuw log en kostelijk Vlaams bestuurlijk apparaat met Handhavingscollege, naast het federale justitiële apparaat. Kunnen we geen betere resultaten boeken door te komen tot een betere en meer transparante samenwerking met de parketten, bv. door het opdrijven van het instrument van minnelijke schikking? Of kunnen we niet beter deze middelen toeschuiven aan de gewestelijke milieu-inspectie en de lokale handhaving, zodat zij meer armslag krijgen om hun werk te doen? Er wordt al een tijdje gewerkt met administratieve straffen en boetes in Vlaanderen. En de Vlaamse Milieu-inspectie werkt al langer met handhavingprogramma's en rapporten. Met het nieuwe Vlaamse handhavingdecreet wordt hier nu meer systematiek in aangebracht. Maar dit decreet is een papieren tijger zonder tanden. Sterke instrumenten zoals een regularisatieplan, een dwangsom en een bestuurlijke transactie worden niet langer behouden. Ook de lokale lacunes op het vlak van milieuhandhaving worden onvoldoende weggewerkt. Er zijn geen garanties dat het toezicht op klasse 2- en 3-bedrijven veel beter zal verlopen. Tegelijk wordt door een Vlarew-wijziging een groot aantal klasse 1 bedrijven in klasse verlaagd, zodat er minder in plaats van meer toezicht zal zijn op bedrijven die toch flink wat overlast kunnen veroorzaken.

Participatie

De regering Peeters zette in op een participatief milieubeleid. Althans in woorden. Men wou alles bespreken met alle stakeholders en er werden grote hoogmissen van overleg ingericht zoals bv. de klimaatconferentie. In de praktijk werd er met de adviezen van het middenveld weinig rekening gehouden. Van de 365 aanbevelingen rond klimaatbeleid werd slechts een beperkt aantal opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan (*zie deel energie/klimaat*). Na enkele kritische adviezen van SERV en MINA-raad werd een heel proces opgezet om de strategische adviesraden te hervormen. Na vier jaar transitieplanning is het nog altijd onduidelijkheid troef. Eén ding is zeker: de adviesraden hebben aan invloed verloren, traditionele economische belangengroepen (de Boerenbond op kop) hebben weer een veel dikkere vinger in de pap gekregen.

1.102. Groen! wil inzetten op betrokkenheid van burgers en het middenveld bij het beleid, maar dan via een transparant proces. Voor ons geen PR-stunts, maar echte inspraak op basis van duidelijke afspraken : wat is beslist beleid (bv. het regeerakkoord), wat is langetermijnplanning (bv. milieubeleidsplan) en waarover

kan samen beslist worden met burgers, bedrijven en verenigingen. De rol van de adviesraden moet terug uitgeklaard en opgewaardeerd worden.